

Szerkesztőségi iroda:

Nagybecskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája Nagybecskerek, Zápolya-utca 1. hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felélős szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Előfizetési árak:
Egész évre ——— 24 kor.
Félévre ——— 12 .
Negyedévre ——— 6 .
Egy hóra ——— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el. Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével mindennap délután 5 órakor.

Nagybecskerek, 1903.

XXXII. évfolyam. 137. szám.

Péntek, június 19.

A helyzet.

— Politikai munkatársunktól. —

Budapest, június 18.

A dolog természetében rejlik, hogy a kabinet megalakítása a mai bonyodalmas viszonyok között sok nehézségbe ütközik, de azért nagyon helytelenül bírálja meg a helyzetet az, ki ezekből a nehézségekből azt következteti, hogy egy újabb kormányválság előtt állunk.

A politikai krízis éppolyan, mint bármilyen más betegség: az orvos megteszi a kötelességét, a többiek, kiket a baj érdekel, nem tehetnek okosabbat, mintho y nyugodtan várják a természetes lefolyását. De azzal nem tesznek a betegnek valami nagyon jó szolgálatot, ha folyton fecsegnek.

Szinte komikus az, hogy a sajtó néhány orgánuma mily módon bírálja Tisza István politikáját. Hát ismerik ezek a politikusok a Tisza István gróf programját? Dehogyan ismerik. A nyilvánosság eddig csak egy programpontra ismer, az pedig ellenzékét és kormánypartot egyaránt megnyugtathat, mert ez az egy pont csak arról szól, hogy parlamenti úton igyekszik elérni azt a célt, amelyet maga elé tűzött. Már pedig ez a pont nem szolgáltathat okot a kételyre, különösen olyan becsületes politikusként, mint Tisza Istvánnál, ki eddig sem szavaival, sem tetteivel nem szolgáltatott okot arra, hogy alkotmány vagy törvényiszteletét kétségbe vonjuk.

Sőt ellenkezőleg, éppen azért a bátorságért, amelylyel ily nehéz viszonyok között vállalkozik arra, hogy hazáját szolgálja, megérdemelné, hogy az összes pártok előlegezzenek neki bizalmat, ahelyett, hogy titokban, mesterségesen emeljenek torlaszokat a kibontakozás elé.

Amilyen higgadt, okos fő Tisza István, bizonyára meg fogja találni a kibontakozás útját. A komoly politikusok várják be a most folyó tárgyalások végét, a Tisza István politikájáról pedig akkor mondjanak véle-

ményt, ha az új miniszterelnök elmondta a programját. A többség zöme meg van győződve arról, hogy Tisza meg fogja találni azt a kibontakozást, mely egyaránt válik a korona és a nemzet üdvére. Még pedig a szabadelvű haladás útján. Annál többet pedig a nemzet még sohasem kívánt egy miniszterelnöktől sem.

A nemzetiségi kérdés.

— június 19.

E cím alatt közölt cikket tegnap a „Nagybecskereki Hírlap”. Kötelességemnek tartom erre válaszolni, mert információ alapján indultak meg azok a közlemények, amelyekből a nevezett lap következtetéseit vonja.

Végtelen sajnálom, hogy a „Nagybecskereki Hírlap” engem — ki eredetileg kitűzött célját helyeseltem s ennek nem egy ízben jelét is adtam — ez és ily irányu magatartásával szemben talál; de azt csak természetesnek fogja találni mindenki, hogy nem követhetem őt oly tere, hol a megye kormányzata elleni harca a hazafiság rovására esik.

Sokkal hamarabb hozta meg ítéletét ez ügyben, sem minthogy az ügy kitisztázódott volna.

Legyen meggyőződve nevezett lap, hogy a nemzetiségi kérdésről nekem is megvan a magam határozott nézete; 25 éve lakom az u. n. bánáti megyékben, ebből 15 esik Torontálra s ebből 8 arra az időre, a mikor napról-napra künn, a falvakban, a nép között élek s van ezer alkalom látni, figyelni, hogy ugy az állam, mint a vármegye és a társadalom mit tesz! S van annyi józan ítéletem, hogy a nemzetiségi kérdésre le tudjam a következtetést vonni s mérlegeljem az igazgatásra hivatott tényezők magatartását államjogi szempontból.

Igy megvallom, igen sok elítélni valót talállok egyes hivatott tényezők eljárása és magatartásában, a melyek a magyar állami eszme megszüntetését nem, de a nemzetiségek fészkelődését mozdítják elő.

A szőnyegen levő ügyben is van ilyen, de nem azon részen, a melyiket a Hírlap dönget.

A Hírlap vezető cikkét is ennek ítélem; legyen meggyőződve, e cikkével többet ártott a magyar állami eszmének, mint a mekkorát útni akart ott, a hova célzott.

Pedig rossz helyre célzott! A főispán ur e kérdésben a leghelyesebben, a legkorrektebbül járt el. Engem hivatali esküm köt arra, a mit tettem; de ha hivatali kötelességem nem volna is, jobb hazámnak tartom magam, semhogy ezen — a mint idáig igazolódni látszik nem ország háborító ügyben — is a kellő figyelemzetést meg ne tegyem. A tanfelügyelő mit tett, hivatalos jelentése fogja igazolni.

De hát ime, ilyen nálunk a kérdés! Az, hogy nemzetiségi testvéreink bennünket a hegemóniát bíró, államot alkotó fajt, nap és nap után nem csak piszkolnak, hanem nyíltan megvetésüknek adnak kifejezést irántunk, magát az állam hivatalos nyelvét sem magán, sem közéletükben nem respektálják, azt megvetik, még a tanítóik sem akarják azt megtanulni; mikor az egyik egyfelé, a másik másfelé szít; ez egy Daciát, a másik egy Sziábirodalmat, a harmadik Szász-királyságot és tudom is én mit nem akarnak; a mikor az államhatalom által előírt tananyagot nem, vagy nem úgy tanítják, mint elő van írva (hol éneklék a himnust, a szózatot, a hazafias dalokat? talán éppen Perlaszon!), amikor nemzeti, az egész állam összes lakosságát érdeklő ünnepeinket semmibe sem veszik, amikor a nemzeti ébredés és szabadság nagy napja ünnepéről tüntetőleg távoznak „nemzetiségükre” hivatkozással: ekkor nekünk nem szabad résen lenni, mikor látszata forog fenn annak, hogy államiságunk lekisebbitése céloztatik már a gyermeki naiv léleken.

Bizony, mondom Nagybecskereki Hírlap, még az ön tiltakozása dacára is haladok tovább ezen az úton, s menjen ő méltósága a főispán ur is tovább b á t r a n előre így, mint itt is tette: mellette lesz, a Hírlapot kivéve, minden igaz hazafi.

Ha ez az ügy kitisztázódik s igazolva lesz itt a tanító ártatlansága és jóhiszemősége, amit kívánok s akarok is hinni: úgy rendben van minden, nincs semmi baj; de egyet láthattak, hogy résen vagyunk! Ha pedig való volna a szándékos-

A „TORONTÁL” tárcája.

A halás szultán.

A mit most elbeszélünk, az megtörtént, vagy legalább is megtörténhetett sok-sok századdal ezelőtt. Megtörtént a távol Kelet egyik titokzatos országában, mely tele van mondákkal és legendákkal. Valamennyi rendkívüli esemény mind a szürke ó-korban s messzeeső országokban kell, hogy történt legyen, mert a távol eső idő és tér valószínűvé teszi s a poézis zománcával vonja be azt, ami közletről nézve hamis és prózai lenne. Hány völgy ragadja el a szemet, ha az ember magas hegyecsucokról néz le rá, ha pedig az ember leereszkedik belé s keresztülkasul bolyongja, akkor utál tosnak, kihaltnak, komornak tejszik. Fűve elaszott, fái elesenevészték, talaja kopár, víze zavaros, szóval maga a rideg valóság tárul az ember elé.

Messziről azonban az árnyalatok egymásba folynak, a színek világitanak s harmóniába olvadnak. Ami utálatos és jelentéktelen, az eltűnik, a durva körvonalak elmosódnak, az anyag megfinomul s a sokféleségből esztétikus egység támad. Ezért kell mindent magas szempontból nézni.

Figyeljenek azonban az elbeszélésemre.

Volt egyszer egy szultán, despota, egy szörnyeteg, a kinek emberi volt a formája, de vadállatnál kegyetlenebb volt a szíve. Más emberek gyötrelmeiből tett egyetlen gyönyörűséget.

Ha másoknak idegei megreszkettek a fájdalomtól, az ő idegei megremegtek a kéjtől. Ha másoknak szemében könyök ragyogtak, ez mosolyt

esalt az ajkaira. Mások halálos gyötrelmeiből új életerőt merített.

Egyszer a szultán vadászni ment, bolyongásai közben elszakadt kíséretétől s eltévedt az erdőben. Faradtan rogyott le egy fenyőfa tövébe s elaludt. Aludt pedig jó sokáig, mert nem azok közé tartozott, kiket a lelkiismeret furdalás nem hagy nyugodni. Ez csak a félzsarnokok gyöngéje, de ő egész zsarnok volt.

Egyszer csak fölriad valami zajra. Mikor teljesen magához tér, látja ám, hogy teste köré egy rendkívüli mérges kigyó volt tekerődzve, amelynek harapása föltétlenül halálos. Egy ember azonban levágta a hulló fejét s megmentette a szultán életét. Az az ember ott állt előtte, a véres késsel a kezében s némán nézte a két szörnyeteket, kigyót és a szultánt.

Csodálatos egy ember volt, furesa, visszatartó, elremitő. Teste ki volt vetkőzve minden emberi formából, elől-hátul pupos volt, karjai pedig oly hosszúak valának, mint egy majomé. Olyan volt, mint egy óriás, akit a legördülő szikla laposra nyom s tagjait kilódítja a helyéből. Ellenben a feje csodaszép vala. Sötét szemében titokzatos szomorúság borongott, magas, nemes formájú homlokáról pedig tragikum sugárzott. Isten-fej volt egy ördögnek a törzsén.

A szultán egy pillanatig ránézett, azután így szólt:

— Neked köszönöm az életemet.
— Nekem, — mondá hidegen a férfi.
— Tudod-e, hogy ki vagyok?
— Tudom.
— A szultán vagyok, a te urad és páncsolód.
— Az vagy.

— Ezért menttetted meg az életemet?
— Ezért.
— Kötelességedet teljesítetted. Látszik, hogy szeretsz és becsülsz.

Gyűlöllek és megvetlek.

A szultán fölugrott. Megrázkódott, mint egy tigris, a kigyó véres maradványait lerázta magáról s haraggal és bámullattal nézett a különös emberre. De inkább bámullattal, mint haraggal. Olyat soha nem hallott, a milyet ez az ember mondott neki.

— Ha így áll a dolog, akkor mégis szeretném tudni, hogy miért ölted meg a kigyót?

Az ember így felelt:

— Gyűlöllek és megvetlek, mert kegyetlen zsarnok vagy. De még jobban gyűlölöm és megvetem az emberiséget, mert épp oly kegyetlen, mint te, csakhogy amellet gyáva és alaváló. Azért menttettem meg az életet, mert halálos nagy örömet szerzett volna az alattvalóidnak. Pedig azt akarom, hogy épp úgy szenvedjenek, mint a hogy velem megszenvedtették az életet. Csak kinezd tovább az embereket, fakaszsz könyvpatákat s véráradatot s légy a bosszuálló.

A szultán elhallgatott. Azután oly mosolylyal kérdezte, melyet a pokol is megirigyelt volna tőle:

— Vannak-e barátid?
— Nincsenek.
— Sohasem keltetted magad iránt szánalmat?
— Soha.
— Hát szerelmet?
— Azt sem, hanem csak mindig megvetést.
— Akarod-e, hogy részed legyen a szerelemben? Akarod-e, hogy homlokodat a szerelem könyvei harmatozzák be, ajkadon csókok égjenek, nyakadat puha fehér női karok fogják körül.

ság: akkor álljon elő az igazgatást kezelő hatalom a maga kényelhetlenségével s büntetése ne csak a bűnöst sújtja, de rettentse el azokat is, kiknek még az efélékre csak a csira képződik.

Van a t. lapnak cikkében egy passzus, melyet csak azért említek meg, mert többen vannak, kik hason zavarban szenvednek; az nevezetesen, hogy a nyelvviségi kérdést és a „nemzetiségi” tradíciók ápolását összezavarja a hazafisági kérdéssel; s itt úgy tünteti fel a lap, mintha a fennforgó incidensben a nyelv és nemzetiségi tradíciók volna megátámadva! Nem. Itt sem nyelv, sem nemzetiségi tradíciókról nincs szó. Ez ellen én is tiltakozom; de viszont az ellen, amit közleményemben kidomborítottam, hogy t. i. államunkat területi épességében megrövidíteni akarják, az ellen is tiltakozom.

De viszont az ellen is tiltakozom, még a Hirlappal szemben is, hogy a magyarországi szerbeknek külön „nemzeti történetük” volna. Ezt tagadom. A magyar korona országai területén csak egy nemzet él s ez egységes: magyar nemzet; csak egy polgár van a: magyar honpolgár.

Ennek a nemzetnek a testében van több faj, mely eredet, nyelvben különbözik egymástól, de története e haza földjén csak a magyar nemzetnek van; külön „nemzeti” története itt másnak nincs senkinek. Ne is legyen soha!

A t. lap maga elítéli a sajtó elhamarkodását! ne növelje meg tehát az ily kiszólásokkal a nemzetiségi szarvakat, mert legyen meggyőződve, az nem fogja azért, mert most nekik pártjára kél s még „nemzeti” történeti jogokat is vindikál részükre, kimélni: hanem ép úgy szarvára igyekszik szurni, mint most engem szétépni szeretne.

Végezetül ami ellen kardot húzott a tisztelt Hirlap, e téren én is azért tartom kezembe a kihuzott pengét, hogy védelmezzem a főispán uró méltósága eljárását, amelyet nem csak igazságos és helyesnek, de tapintatosnak is ítélek.

Egyébként Hirlap: salve vale!

Hegedűs János.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 1/2 órától kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 5 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/2 órától 1/2-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délből gőzfürdő. A kádfürdő egész nap nyitva marad. Zuhanyfürdő egész nap.

— **Személyi hir.** Dr. Dellimanic Lajos főispán hivatalos ügyekben Budapestre utazott.

— **Városi közgyűlés.** Nagybecskerek város képviselőtestülete ma délután rendkívüli közgyűlést tartott a bégai vashidak felügyelete dolgában. A közgyűlésről holnap számolunk el.

füledbe szerelmes szövegokat suttogjanak? Akarod-e?

Az isteni fejű és szörnyetű ember megremegett, lesütötte szemét s nem felelt.

A szultán folytató:

— Mivel megsértettel, halált érdemelsz, mivel azonban megmentetted az életemet, a legnagyobb jutalmat. Én azonban türelmes vagyok és igazságos.

E pillanatban fekete felhő födte el a napot s távoli mennydörgés morajlott végig a látóhatáron. Mintha a természet is elfödte volna az arcát s bedugta volna a füleit, hogy ne lássa és ne hallja ezt a nemes érzésekkel dicsekvő szörnyeteg.

Nemsokára előkerültek a szultán emberei is.

— Fogjátok meg ezt az embert s gondosan takarjátok be a sátorom vásznával, hogy senki meg ne lássa. De baja ne essék. — Rakjátok elefantra s vigyétek haza. Ez a szörnyeteg az életemet mentette meg s ezért meg akarom jutalmazni. De egy szót se arról, amit láttatok s hallottatok. Ha csak egy szót is kifecsegték, mind haláluk halálával haltok meg.

Mikor az éj beállt, a szultán és kísérete a kutyákkal, lovakkal és elefántokkal beért a városba s kürtész mellett vonult be a palota remek ivetezete alatt.

Leszállt az édes, fonséges éj. Sötétkék volt az ég sátra, ezüstösen ragyogott a hold s szikráztak a csillagok, a firmamentum örök virágai. A palota egyik kertjében mély árkot ástak s mellette a katonák tartották azt az embert, kivel a szultán türelmességét és igazságát akarta éreztetni.

A szultán hidegvérrel nézte a készülődést. Mikor a gödör már elég mély volt, az áldozatot beleeresztették s telehányták földdel, úgy, hogy

— **Csekonics Endre gr. Temesvárott.** Gróf Csekonics Endre v. b. t. t., a magyar korona vöröskereszt együletének elnöke tegnap reggel Temesvárra érkezett, hogy a Temesvár városi vöröskereszt-választmány gondozása alatt levő sebesült szállítóoszlop kocsiját, az egyesületi raktárt, a tartalékkórház céljaira átengedendő jözsefkülvárosi szekerészlakatnyát és a felzászlóaljaktanyát, végül a betegnyugvó állomásul szolgáló vasuthehelyiségeket megsemmisítse. Kíséretében lejtött Argay irodafőnök és Jekelfalussy Zoltán cs. és kir. kamarás, miniszteri titkár. Az előkelő vendéget br. Ambrózy Béla cs. és kir. kamarás, egyleti főmegbízott, dr. Telbisz Károly kir. tanácsos, polgármester, Kabdebo Gergely alispán, továbbá a vöröskereszt-egylet képviselőiben Kovácsics Gyula ügyvivő alelnök, Prepeliczay Ödön asztalnok és Fischer Lajos nyug. százados, egyleti megbízottak fogadták. Gróf Csekonics a délelőtti folyamán behatóan megsemmisítette a vöröskereszt-egylet gondozása alatt levő intézményeket és teljes elismerését fejezte ki a tapasztalt mintaszéri rend felett, a délutáni gyorsvonattal pedig visszautazott Zombolyára.

— **A kereskedelmi és iparkamara választása.** A temesvári kereskedelmi és iparkamara újralakulása folytán megejtendő kamarai tag választásokat Nagybecskereken július hó 27-én fogják megtartani. A választási albizottságba megválasztva lettek: Elnökül dr. Perisics Zoltán polgármester, jegyzőül Hubert Dániel városi inok, tagokul Stagenschmidt János, Kokits A. F. kereskedő, Grünbaum Arnold és Bencze Miksa iparosok.

— **Kicsinyek ünnepe.** A nagybecskereki jótékony nőegylet ovodájában f. hó 25-én délután 5 órakor gyermekünnepe lesz, a melyre az egylet elnöksége meghívja a közönséget. Az ovodában az új beiratások július 1-én kezdődnek.

— **Választás a szerb hitközségben.** A nagybecskereki gör. kel. szerb hitközség dr. Panics Mladen elnöklésével tegnap ejtette meg a hitközségi tagválasztást, amely ezuttal nyolevan hitközségi tagot érintett, akiknek mandátuma most járt le. A szavazás nagy érdeklődéssel folyt, amit élénken bizonyít az, hogy délelőtti 9 órától éjféléi 12 óráig tartott.

— **Vizsgák a felsőkereskedelmi iskolában.** A nagybecskereki állami felsőkereskedelmi iskolában ma kezdtek meg a vizsgákat. Az alsó osztályban a mai napon a magyar nyelvből, földrajzból és a német nyelvből, a középső osztályban pedig a kereskedelmi számtanból, magyar nyelvből és a történelemből vizsgáztak le a tanulók. A vizsgálatokat folytatják.

— **Rajzkiállítás.** A nagybecskereki állami polgári iskolában ma nyílt meg a rajzkiállítás, amelyen a tanulók rajzai vannak közszemlére kitéve. A csinos kiállítás bizonyítja Szalavary Ede rajztanárnak sikeres működését s egyszerűsége azt is, hogy a tanulók komolyan és buzgalommal munkálkodtak, a miről tanuskodik a kiállított több százra menő rajz. A kiállítás legszebb csoportját képezi Kende Géza IV. oszt. tanuló olajfestményei és Nedelkovic Száva III. oszt. tanulóinak történelmi tárgyú rajzai. A kiállítás e

vége nyakáig el volt temetve. A földből csak gyönyörű büszke feje volt kint. A szultán most megparancsolta embereinek, hogy vonuljanak vissza, azután odament a szerencsétlenhez, aki az életét megmentette s közönyösen mondta: — Ilyen az én igazságosságom. Most tapasztalni fogod a halámat is.

Lassan eltávozott, elrejtőzött egy bokor mellett s várta a történendőket.

Az az ember már nem volt ember, mert szörnyeteg teste, lázról gyötört görbe tagjai össze voltak keveredve a földdel. Az ember már föld volt, mielőtt meghalt volna. De feje kimagaslott, mint a hajótörött a hullámokból, csak hogy itt a hullámok vastag, nyomasztó rögök voltak. Ezért nem mondjuk azt, hogy ő az az ember, — hanem azt: az a fej.

S az a fej még mindig szép, tragikusan szép, isteni szép volt. Szemei kíváncsian és rémülten néztek. Ajkai remegtek, mintha kiáltani akart volna, mintha mosolyt akart volna erőltetni. De se nem mosolyogtak, se nem kiáltottak, hanem csak remegtek s rángatóztak.

Most kitarultak a palotának a kertbe vivő kapui s fantasztikus csoportban belibegtek a szultánnak leggyönyörűbb, legsábitóbb odaliskjai. Azt a parancsot kapták, hogy menjenek a kertbe, ahol egy ember van halálra szánva, aki nagy vétket követett el a szultán ellen, akinek utolsó óráját azonban a végtelenül kegyelmes szultán legszebb asszonyainak a csókjával és könnyeivel akarja megédesíteni. Hadd legyen halálos küzdelme édes és enyhe. S jöttek a nagyszerű asszonyok kíváncsian és féltéken, körülragyogva a hold ezüst sugaraitól, mélységes nyugalma nyári éjszakán, a kert virággyái közt. Ez az isteni csoport lassan, titokzatos suttogással közeledett a földből ki-

álló fejhez, mely mind tágra nyitotta a szemét. Sorra megcsókolták a nemes homlokot. A legszebbek földre vetették magukat s úgy ölelték az isteni fejet, mely most kettős szoritást érezett: a földét, melynek brutális kemény kavicsai majd agyonnyomták s az illatos, hófehér, meleg asszonyi karokét.

— **Leánygimnazisták vizsgája.** Demetrovics Dusan városi iktató Katica leánya és Blazsovacz János Aranka leánya most tette le a nagybecskereki főgimnaziumban a III. osztályból a vizsgát kiváló sikerrel.

— **A kereskedő ifjak jünálisa.** A nagybecskereki kereskedő ifjak együletének e hó 14-én rendezett jünálisa alkalmával a következő felülfizetések tétettek: Biró Henrik 1 kor., Bartha Bernát 1 kor., dr. Nagy Dezső 2 kor., Mayer Aurél 1 kor., dr. Hubert Zsigmond 1 kor., Hatz János Perlasz 1 kor., Heller Antal Perlasz 30 fillér, Markus Esztiike 1 kor., Schwirlich Alajos 1 kor. 40 fillér, dr. Steiner Gyula 2 kor., Krecsmary és Melkuhn 2 kor., Deutsch Alfréd 1 kor., Löwy Zsigmond 1 kor., Kis Sándor 1 kor., Korel Ferenc, Bécs 3 kor., Gasparovics Lajos 40 fillér, Heller Dávid 50 fillér, Teichner Ernő 1 kor., N. N. 50 fillér, dr. Winter Lajos 1 kor., Bing Béla Arad 2 kor., Löw Kálmán 2 kor., Wéhner József 50 fillér, dr. Milich Jakab 1 kor., Szerényi Géza 1 kor., Weinberger Mór 60 fillér és Klein Samu 1 kor. A nemesszívű adakozóknak ezuton mond halás köszönetet az elnökség.

— **Trachoma-kurzus.** A belügyminiszterium megbízásából Grösz Emel dr. egyetemi tanár a fővárosi Szent István-kórházban a trachoma kör- és gyógytanából megkezdte a tanfolyamokat, mely bezárólag e hó 24-éig tart. A tanfolyamra az első alkalommal Pest, Bács-Bodrog, Csanád, Csongrád, Temes és Torontál vármegyék tiszt. községi és körorvosai jelentkeztek, de a száznegyvenhat jelentkező közül csak huszonötöt vehettek föl. A mellett, hogy a kurzus teljesen díjtalan, az orvosok utiköltségükön kivül még naponta nyole koronányi díjat is kapnak.

— **Kalandos gyerekek.** A Nagykikinda és Karlova közötti 3. sz. vasuti örne két fia, — az egyik 11, a másik 13 éves — a mult heten apjuktól 400 koronát lopva, elyalogoltak Valkányig s ott a Budapestre induló vonatra felszállván, a fővárosba zónáztak, ahonnan a rendőrség tegnap hozta őket Kikindára, hogy aztán innen a szülői házba vitessenek. A két világjáró fővárosi tartózkodása után nagyszerűen kistaffirozva érkezett haza, amennyiben egész kis gyűjteményt vásároltak össze a gyermekeknek tetszetős dolgokból, u. m. egy Flaubert-puskát, két forgópisztolyt, két dohánytárcát, két pénzárca, négy zsebkést, egy tört, két zsebkönyvet, két vasuti menetrendet, két gummibélyegzőt, egy pipát, két órat, négy óralancot, két rigarettaszípát, 200 töltényt, dohányt, szivarkapapirt és még egy egész esomó apróságot.

— **Kutba fult gyermek.** Koch Mátyas fölyai földmivelő másfél éves fiacskája, Jakab, tegnap az udvarban játszott. A gyermek anyja észrevette, hogy a fiúcska a kut párkányán ült. Rögtön odarohant, de már későn, mert a gyermek abban a pillanatban, mikor az anyja odaért, beleesett a kutba. Segélykiáltásaira többen odasiettek és a gyermeket kihuzták a kutból — holtan.

álló fejhez, mely mind tágra nyitotta a szemét. Sorra megcsókolták a nemes homlokot. A legszebbek földre vetették magukat s úgy ölelték az isteni fejet, mely most kettős szoritást érezett: a földét, melynek brutális kemény kavicsai majd agyonnyomták s az illatos, hófehér, meleg asszonyi karokét.

Rettenetes erőfeszítéseket tett, hogy borzasztó helyzetéből megszabadulhasson. Homlokán csókokat és könyeket érzett, egész testén pedig, vállaitól talpig kegyetlen nyomást, mely már-már elfojtotta a lélekzetét. A föld, mint egy mérhetetlenül nagy szörnyeteg, összecsapta alkapesait, szétmorzsolta szákmányát s összekeverte a saját anyagával, a földdel.

Az égi lények csoportja sorra csókolta, simogatta s szerelemből és szánalomból font koszorut a fej köré. Főnt a magasban az ezüstös hold ragyogott s az ég kék mélységéből arany szemű csillagok néztek alá.

A szultán fölkapogott. Az odaliskok ettől megrémültek s riadtan menek ltek vissza a palotába. Az ember utolsó vonaglott. Megtört szemével azonban még láthatta a virággyák és bokrok közt tovasuhanó pilléereket. Mielőtt végleg lecsukódtak volna földre, még látták a közeledő szultánt s a haldokló hallhatta a szörnyeteg következő szavait:

— Ne panaszkodjál sorsod miatt, mert ez a többi embernek is a sorsa. A test a földben senyved, mely összeroppantja. A homlok körül ideálok, illuziók, szépséggondolatok, könyek, mosolyok röpködnek, a tekintet az ég felé fordul, de ez oly messze van . . . Az ideálok, a szépség, a szerelem elröppennek, eltűnnek, a föld azonban visszatartja a szákmányát, bármint igyekszek is szabadulni s porrá változtatja.

José Echeagaray.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ Csöd. A nagybecskereki kir. törvényszék mint csödbírósként közölni teszi, hogy Stern és fia nagybecskereki bejegyzett cég bárhol található ingó és — Horvát-Szlavonország kivételével — a magyar állam területén levő ingatlan javaira a csöd megnyitott. Csödbiztosul dr. Selymessy Sándor törvényszéki bíró neveztetett ki. A bíróság felhívja mindazokat, kik az általános csödtömeg ellen mint hitelezők igényt támasztani vélnék, hogy ebbeli igényeiket augusztus hó 20-ik napjáig bezarólag jelentsek be.

§ Pórujárt leányrabló. Szokatlan s nem éppen mindennapi esetet tárgyalt ma a nagybecskereki kir. törvényszék. A cselekmény hőse Czveity Mladen nagybecskereki legény, hősnője pedig egy csinos fiatal leány, Gyukics Angelina, aki iránt Czveity Mladen már régóta szerelmet táplált s e nagy szerelem okozta azt, hogy most a bíróság elé került. Az esemény maga nem tartozik éppen a szokatlanok közé s különösen a mi vidékünkön elég gyakran fordulnak elő hasonló cselekmények. A legény szerette a leányt, a leány azonban nem volt hajlandó e gyengéd érzelmét viszonyozni s a leánynak ez a rideg magatartása, melylyel a szerelmes Czveity Mladen iránt viseltetett, arra az elhatározásra bírta a hevesvérű legényt, hogy ha szép szerével nem boldogul, erőszakkal is magához fűzi a leányt. Ezért összebeszéltek egyik rokonával Czveity Nikolával és Milja Nikolával, hogy rabolják el a leányt s ezek hajlandók is voltak a terv keresztülvitelére segédkezni nyújtani. Így történt aztán, hogy a három legény ez év január hó 24-én kocsival a leány háza felé hajtott, hogy társuk szerelmest erőszakkal elragadják. A legényeknek úgy látszott, mintha a véletlen is kezükbe járszott, mert a leány néhány barátnőjével az utcaajtóban beszélgetett. Mikor a két Czveity meglátta a leányt, leszálltak a kocsiról s gyalog mentek a leány felé, miközben Milja lassan utánuk hajtott. A két legény nem sokat teketóriázott, hanem hirtelen megragadta a teljesen védtelen leányt s a kocsi felé vonszolta. A leány és ennek barátnői azonban hangos sikoltozásba törtek ki, mire a szomszédokban lakók összefutottak s segítségére keltek a szép Angelinának, akit sikerült is a rablók kezei közül kiszabadítani. A leány szülei nyomban panaszt tettek a leányrablók ellen s a nagybecskereki kir. törvényszék dr. Polgár Sándor törvényszéki bíró elnökölésével ma tárgyalta a nem éppen mindennapi ügyet. Czveity Mladen, a főbűnös a tárgyalás folyamán azt állította, hogy Gyukics Angelina beleegyezett abba, miszerint szerb nemzeti szokás szerint elrabolják. Állítja továbbá azt is, hogy az egész terv a leány tudtával és beleegyezésével jött létre. A vádlottnak ezt az állítását a leány a meghatározottabban tagadta s a tárgyalás folyamán azt állította, hogy ő a legényt jóformán nem is ismerte. Ezután a nagyszámu tanúk kihallgatására került a sor s majd a vád és védekezés meghallgatása után a törvényszék Czveity Mladent és Nikát mint tetteseket 6-6 havi börtönrre és 3 évi hivatalvesztésre, Milja Nikolát pedig, mint bünrészt 14 napi fogházra ítélte. Kötelezte őket továbbá a felmerült összes költségeknek az egyetemleges megtérítésére s a felmerült bünygyi költségek kifizetésére. Az ügyész az ítéletben megnyugodott, az elítéltek azonban felebbestek.

TÁVIRATOK.

A kormányválság.

Nincs Tisza kormány.

Budapest, június 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bécsből táviratozzák: A király ma délelőtt 10 órakor Tisza István grófot hosszabb magánkihallgatáson fogadta. Tisza István gróf jelentést tett a királynak a kabinetalakításra vonatkozó működéséről és bejelentette, hogy miután alakítandó kabinetje részére a parlamenti többséget biztosítva nem látja, a kabinetalakításra vonatkozó megbízatását a felség kezébe visszaadja. A király Tisza István gróf jelentését kegyesen tudomásul vette.

A kihallgatás után Tisza István gróf a magyar palotában hosszabban tanácskozott Fejérváry Géza báróval.

Budapest, június 19. (A „Torontál” eredeti táv.) Ma délelőtt a Kossuth Lajos utcában a sétakorzó alatt valóságos politikai sétakorzó volt. Az utcán nagyszámu szabad-

elvü és függetlenségi képviselő járt, akik részben együtt, részben csoportokba oszolván élénken tárgyalták Tisza István lemondását megbízatásáról s mérlegelték az eshetőséget. Egyesek még ugyan azt hiszik, hogy Tisza István engedelményeket kapva újra megbízatnék a kabinetalakítással és így sikerülne kabinetet alakítani a tulnyomó vélemény azonban már kizártnak tartja Tisza újabb megbízatását.

Azt beszélük általában, hogy a király Tiszát és Fejérváryt elejtette.

Fejérváry a királynál.

Budapest, június 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bécsből táviratozzák: Fejérváry Géza bárót a király ma reggel 9 órakor magánkihallgatáson fogadta, mely egy óráig tartott.

Ki lesz a miniszterelnök.

Budapest, június 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) Tisza István gróf a kabinetalakításról lemondott, természetesen megindulnak a kombinációk az új miniszterelnök személye iránt. Főképpen három verzió kering: Az egyik szerint a király ismét Széll Kálmánt bízná meg a kabinetalakítással, aki bevénne kabinetjébe Apponyi Albert grófot, Hodossy Imrét és Fejérváry Géza báró helyett Andrássy Gyula grófot.

Ez a verzió tartja legjobban magát s hir szerint maga Podmaniczky Frigyes báró, a pártelnök is erősen bizik ebben.

A másik verzió az, hogy Szapáry Gyula gróf lenne a miniszterelnök a kabinetben az ugynevezett kaszinó-csoporttal és Hodossyval.

A harmadik kombináció a Csáky- vagy Wekerle-kabinet Apponyival Fejérváry nélkül. A politikusok nagyrésze azonban egyáltalán kétségbe vonja Wekerle megbízatását.

A politikai körök most képzeltetőleg rendkívüli érdeklődéssel várják a Bécsből érkező híreket s különösen azt, hogy a király kit hív meg magához. Eddig Bécsből azonban csak Tisza lemondásának hírért jelentették.

Wekerle-kormány.

Budapest, június 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) Egyik esti lap hire szerint a déli órákban megváltozott a kombinációk formája s Wekerle-kormány alakulása lépett előtérbe. Az illető esti lap közli a Wekerle-kabinet listáját is, mely szerint a következő lenne:

Miniszterelnök: Wekerle Sándor.
Belügyminiszter: Apponyi Albert gróf.
Közoktatásügyi: Andrássy Gyula gróf.
Honvédelem: Jekelfalussy Lajos altábornagy.

Igazságügy: Hodossy Imre.

A többi tárca változatlan maradna.

Tisza István és Fejérváry.

Budapest, június 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bécsből táviratozzák: Tisza István gróf délután visszautazik Budapestre. Fejérváry Géza báró mindaddig Bécsben marad, míg az új megbízatás megtörténik. A meghívások iránt hir szerint a király még ma rendelkezik.

Széll Kálmán a királynál.

Budapest, június 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) Széll Kálmán ma este Bécsbe utazik és holnap a király kihallgatáson fogadja.

A házelnökség.

Budapest, június 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) A kormányválsággal kapcsolatban az elnökválság iránt is nagy az érdeklődés. Legujabban az a hir tartja magát, hogy Berzeviczy Albert lesz a képviselőház elnöke.

Belgrádi események.

Budapest, június 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Belgrádból jelentik,

a parlamenti küldöttség 28 tagja ma Genfbe utazott.

Budapest, június 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) Belgrádi jelentések szerint Drága királyné három nővére unakaöcscsük Petrovics György kíséretében Bécsbe utazott.

Újabb horvát zavargások.

Budapest, június 19. (A „Torontál” eredeti táv.) Fiuméből jelentik: Fiume környékén néhány napig teljes nyugalom uralkodott, úgy, hogy már több helyről visszavonták a katonaságot is. A zavargók azonban úgy látszik csak ezt várták, mert most ismét akcióba léptek. Így legujabban Porto-Réban és Cirkvenicában voltak zavargások s az újból kifüggesztett cimereket és táblákat megint leszaggatták és megrongálták. A csendőrség a zavargókat szétűzte és többeket letartóztatott. A zavargók ellen statáriális eljárást indítottak.

Hadihajók Fiumében.

Budapest, június 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Fiuméből jelentik, tegnap az osztrák-magyar hajóhad két hajója érkezett ide és pedig a „Sajda” corvett-hajó és a „Kaiser Franz Josef I.” torpedó cirkáló hajó. A hadihajók azért jöttek, hogy a tengerészeti akadémia növendékeit tanulmányutra vigyék.

Nagy tűz.

Budapest, június 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Agyagosból (Sopronmegye) jelentik, ott nagy tűz ütött ki. Eddig 35 ház égett le melléképületeivel együtt. A tűz keletkezésének oka ismeretlen.

Határidő-üzlet.

Budapest, június 19. (A nagybecskereki Lloyd-társulat táv.) A mai tőzsdén az árak többé-kevésbé csökkentek. Déli záratkor a következő árakat jegyezték:

Buza (októberre)	7.27—
Tengeri (júliusra)	6.27—
Tengeri (augusztusra)	6.30—
Zab (júliusra)	5.22—
Zab (augusztusra)	5.40—
Rosz (októberre)	6.12—

Közgazdaság.

Ingatlanok forgalma.

Nagybecskerek város területén 1903. évi június hó 12-től 1903. évi június hó 18-ig terjedő időszakban a következő ingatlanváltás történt:

Berkes Lajos és Katalin tulajdonát képező 1970. öi. számú házat megvette Szűts Gábor és Róza 8908 korona 83 fillérért.

Jeneckov Manojlo tulajdonát képező 2247. öi. sz. házat megvette Schlachta Sándor 1700 koronáért.

Piaci árak.

Hivatalosan feljegyeztettek a Nagybecskereken, 1903. évi június hó 19-én megtartott heti vásár alkalmával:

Buza	50 kilogramm	7.50 korona
kétszeres		7.60
rozsa		6.—
árpa		5.00
zab		6.20
kukorica		6.30
repece		10.—
széna I.		3.—
II.		2.50
szalma I.		1.50
II.		1.—
burgonya	50	6.—
marhahus	I. 1 kilogr.	—96
	II.	—88
borjú hus		1.20
disznó hus		1.04
juh hus		—80
zsir		1.80

Nyilttér.*)

Mindenütt kapható

Szög Kalodont

nélkülözhetetlen fogtisztító-szer,
a fogakat tisztán, fehéren és épségben tartja.

(68/1—32.17)

* Az e rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.

Zombolya, 1903. június 2-án.

Az Elemi Biztosító Részvénytársaság magyarországi fiókigazgatóságának

Budapesten.

Folyó évi április 18-án az Önöknél biztosított gyártelepünk nagyobb tüzkárt szenvedett és kedves kötelességet vélnünk teljesíteni, midőn Önöknek kárunk gyors megbecsülése és kifizetése körül tanúsított eljárásukért elismerésünket fejezzük ki.

Különösen ki kell emelnünk a kárbecslés körül kifejtett előzékenységüket, mely abban is nyilvánult, hogy 1350 korona, azaz egyezerháromszázötven korona kártérítési összeget oly tételek után is fizettek, melyekre mi jogilag igényt támasztottunk ugyan, Önök azonban a körülményeket figyelembe véve — igényünket csak méltányosságból ismerték el.

Tisztelettel

Zombolyai Főztéglagyár Részvénytársaság.

(519-1 1)

„Torontálmegyei Tüztoltó-Szövetség”
35. sz. 1903. 516-32

Meghívó.

Torontálmegye tüztoltó-szövetsége folyó évi június hó 28-án d. e. 10 órakor Nagybecskereken a vármegyházán (főispáni kisterem)

rendkívüli közgyűlést

tart, amelyre a szövetségnek tagjait ezennel meghívom.

A közgyűlés tárgyai:

1. A II-ik alelnöki állás betöltése.
2. A rendezendő tüztoltó-tanfolyam.
3. A tüztoltóságok ellenőrzésének kérdése.
4. Indítványok s netán még beérkezendő ügyek.

Nagybecskerek, 1903. évi június hó 16-án.

Dr. Dellímanics s. k.,
elnök.

Megjegyzés. Az alapszabályok 4. §-a értelmében minden már szervezett tagtestület, saját tagjainak számarányában választás útján a szövetségi gyűlésre szavazattal bíró képviselőket küldhet, a még nem szervezett tüztoltó-testületeket a szövetségi közgyűlésen az illető község képviselőtestületének kiküldöttje képviseli. 7. §. A közgyűlés alakul az összes szövetségbeli tagtestületeknek e célra igazolványai ellátott képviselőiből. Minden tagtestület 30 működő tagig egy képviselőt, 30 tagon felül pedig minden további megkezdett 50 tag után ismét 1-1 képviselőt választ saját közgyűlésén 3 évre; a még nem szervezett tagtestületeket az illető község képviselőtestületének kiküldöttje képviseli. A választott képviselők nevei és az azokban történt változások a szövetség elnökének bejelentendők.

A közgyűlési indítványokra nézve ez a rendelkezés áll fenn: 9. §. A közgyűlésen tárgyalatni kívánt indítványok a közgyűlés napját megelőzőleg 8 nappal az elnökségnél adandók be.

Most jelent meg!

SOMFAI JÁNOS

KUTYAVÁR
ÉS MÁS APRÓBB HISTÓRIÁK
című új könyve.

Kapható a TORONTÁL szerkesztőségében.

ára füzve 3 korona,
diszkötésben 5 korona.

325-x.53

A nagyikindai járás főszolgabirójától.
4678/I. 1903. szám. 517-32

Pályázat.

Torontálmegye nagyikindai járásához tartozó Mokrin községben az állatorvos állás lemondás folytán megürésedvén, arra pályázatot nyitok. Ezen állással évi 1200 korona fizetés és a szabályrendeletileg megállapított huszszemlési, nemkülönbben a nagyméltóságu m. kir. földművelésügyi minisztérium 95.000/1900. szám alatt kiadott rendeletének 181 §-ában meghatározott díjszedéssel van egybekötve.

Megjegyzem, hogy Mokrin község 9000 felüli lakossága túlnyomó többsége szerb-ajku, miért is a szerb vagy rokon szláv nyelv tudása kívánatos volna.

Felhívom ezen állásra pályázni óhajtó okleveles állatorvosokat, hogy pályázati kérvényüket folyó évi július hó 4-ig küldjék be hivatalomhoz.

Nagyikindán, 1903. évi június hó 13-án.

Tellecsky,
főszolgabíró.

Hirdetések

felvételnek a
„TORONTÁL” kiadóhivatalában.

M e g h í v ó.

„A keresztési tej- és minden saját termésű gazdasági cikket értékesítő szövetkezet” tagjai az 1903. június 26-án d. u. 6 órakor a tejszövetkezeti helyiségben tartandó

k ö z g y ű l é s r e

tisztelettel meghívhatnak.

T á r g y:

Az 1902. évi zárszámadás jóváhagyása és a felmentvény megadása.

Keresztes, 1903. évi június hó 16-án.

Az igazgatóság.

Vagyon.		Vagyoni mérleg.		Teher.	
	kor.	fill.		kor.	fill.
Készpénz	—	14	Adósságok	298	—
Leltár	1608	74	Üzlettrész befizetések	1486	—
Alakulási költség	175	12			
	1784	—		1784	—
Bevétel.		Forgalmiszámla. (II. évről.)		Kiadás	
	kor.	fill.		kor.	fill.
Tejszínért	3518	88	Tagoknak tejért kifizetve	2144	24
Lefelőzött tejért	271	48	Szolga és napszámos fizetése	206	—
			Tűzifa	24	—
			Gépekért törlesztve	167	22
			A Módosi polg. takp. törlesztetett	944	—
			Kamatok	87	83
			Házbér	107	50
			Vasuti szállítási költség	26	07
			Gépek javításáért	15	16
			Iparkamarai illeték	40	—
			Könyvek és nyomtatványért	28	20
			Készpénz	—	14
	3790	36		3790	36

A szövetkezet áll 1903. évi január hó 1 én 41 tag, 62 üzlettrész. A szállított összes teljes tej 44093 liter. Tejszín lett 6994 kilogramm. — Takarékbán fennmaradt tartozás 298 korona. Házbér hátralék 15 korona.

Keresztes, 1902. évi december hó 31-én.

Kovács István, elnök. **Kalmusz János**, igazgató. **Molnár Imre**, igazgató. **Blozok István**, pénztárnok. Jelen számadást megvizsgálva, helyesnek találtuk.

A felügyelő-bizottság:

Szeles József.

Kovács János.

Samson Ferenc.

(514-1.1)